

CHESTIUNEA INDEPENDENȚEI JUDECĂTORILOR ÎN CONTEXTUL ADERĂRII ROMÂNIEI LA UNIUNEA EUROPEANĂ

Autori:

Vasile – Sorin Curpăn

Vasile Curpăn

Cosmin – Ștefan Burleanu

Emilia Mitrofan

& 1. Integrarea europeană- premise.

Procesul actual de integrare europeană își are originea în evenimentele ce au urmat celei de-a doua conflagrații mondiale. Într-o Europă devastată de război și divizată datorită confruntării dintre Est și Vest, ideea unificării a fost lansată de către primul ministru Winston Churchill, care în anul 1946, într-un discurs prezentat la Universitatea din Zürich propunea constituirea unor state unite ale Europei.

În 1948 pe scena europeană au avut loc evenimente majore de natură să determine divizarea continentului, divizare ce va dăinui până la prăbușirea regimului socialist totalitar din Estul Europei. În martie 1948 a fost semnat tratatul de la Bruxelles având ca părți semnatare Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, Republica Franceză, Regatul Belgiei și Ducatul de Luxemburg. Acest tratat care va sta la baza constituirii în anul 1955 a Uniunii Europene Occidentale, a reprezentat un prim pas pe calea colaborării social- economice și militare vest- europene, statele semnatare garantându-și sprijin reciproc în caz de agresiune militară. Tratatul prefigurează constituirea Organizației Atlanticului de Nord și constituie un pas decisiv pe calea instituționalizării cooperării economico- militare occidentale prin intermediul creării unui Consiliu Consultativ, a unei Comisii și a unor Comitete permanente cu atribuții privind cooperarea în domeniile social și cultural.

În urma tratatelor desfășurate la Washington în luna aprilie 1949 a fost semnat Tratatul Atlanticului de Nord, care reunește într-o alianță militară S.U.A. și Canada precum și Marea Britanie, Franța, Be-Ne-Lux-ul, Italia, Islanda, Norvegia, Portugalia și Spania.

Pe plan politic, ideea unificării europene pe baze democratice s-a cristalizat tot mai mult, iar în 1948 are loc la Haga „Congresul Europei” organizat de Comitetul Mișcărilor de Unificare Europeană. În cadrul congresului, la care au fost participanți ai diferitelor curente de unificare europeană, a fost adoptat Mesajul adresat europenilor, ce cuprindea ideea unei Charte a

Drepturilor Omului, precum și cea a instituirii unei Curți de Justiție care să asigure aplicarea acestor drepturi. Între obiectivele congresului s-a înscris și constituirea unei Adunări Parlamentare europene în care să fie reprezentate popoarele Europei.

Materializarea acestor deziderate s-a realizat în mai 1949, prin formarea Consiliului Europei, organizație interguvernamentală ale cărei obiective vizau realizarea într-un cadru instituționalizat a protecției valorilor democratice, a libertăților individuale, precum și a regulilor de drept ce formează baza oricărei adevărate democrații. Cele 10 state fondatoare ale Consiliului Europei au fost: Marea Britanie, Be-Ne-Lux-ul, Franța, Norvegia, Suedia, Danemarca, Italia și Irlanda.

Consiliul Europei s-a constiuit astfel într-un adevărat forum al democrațiilor europene, la care orice stat care asigura respectarea valorilor enunțate în Statutul organizației putea să solicite aderarea.

În urma evoluției de integrare pe coordonatele politice, economice și militare, la finele deceniului al V-lea din secolul XX, statele vest-europene erau angajate pe calea refacerii economice bazată pe sprijinul S.U.A., precum și pe calea asigurării securității și democrației prin constituirea Organizației Atlanticului de Nord și respectiv a Consiliului Europei. O problemă majoră care rămânea nerezolvată viza relația tensionată germano- franceză, ce pune sub esmul întrebării viitorul unei Europe integrate.

& 2. Geneza și evoluția Uniunii Europene

Uniunea Europeană, constituită pe baza Tratatului de la Maastricht din 07.02.1992, reprezintă expresia adâncirii gradului de integrare atins până în acel moment și constituie cadrul perfecționării fenomenului comunitar.

Deși U.E. se grefează pe temeiurile juridice ale Comunităților Europene, utilizând cea mai mare parte a instituțiilor comunitare, ea nu se reduce însă la acestea din urmă, fiind mai extinsă și dând expresie nivelului mai ridicat al integrării.

U.E. cuprinde noi domenii de integrare deosebit de importante și anume politica externă și de securitate comună și respectiv justiția și afacerile interne. Pe baza dispozițiilor Tratatului de la Maastricht, U.E. include: cele trei comunități (care reprezintă primul Pilon); cooperarea în domeniul politicii externe și de securitate (al doilea Pilon) și cooperarea în domeniul justiției și al afacerilor interne (al trilea Pilon).

Spre deosebire de Comunitatea Europeană, Uniunea Europeană nu dispune de personalitate juridică, conform prevederilor Tratatului de la Maastricht.

În procesul integrării europene un rol decisiv îl joacă compromisul politic, spiritul de comprehensiune, de luare în considerare a particularităților și intereselor statelor componente.

Situându-se printre primele puteri economice, politice și militare ale planetei U.E. joacă un rol important pe mapamond.

În procesul de tranziție de la bipolarism la multipolarism U.E. constituie un centru de putere mondială și un factor modelator cu ample influențe asupra viitoarelor destine ale lumii.

Manifestarea cea mai coerentă, unitară și concretă a U.E. se concretizează în Dreptul Comunitar. Acesta constituie o ordine juridică proprie, integrată în sistemul juridic al statelor membre ale Uniunii. Preeminența Dreptului Comunitar determină caracterul obligatoriu al acestuia în raport cu sistemele juridice naționale. Astfel, sistemul juridic comunitar are calitate de ordine juridică, reprezentând un ansamblu organizat și structurat de norme juridice având

propriile sale izvoare, înzestrat cu organe și proceduri apte să le emită, să le interpreteze, precum și să constate și să sancționeze încălcările.

Este consacrată supremația Dreptului Comunitar în raport cu sistemele de drept naționale, el aplicându-se direct și mijlocit în statele membre ale U.E. .

& 3. Alinierea legislației naționale la imperativele europene din domeniul justiției și cu prioritate asupra independenței judecătorilor din România.

Din momentul în care România a devenit stat asociat al Uniunii Europene reprezentanții acestui organism supranațional au accentuat necesitatea demarării unei reforme în sistemul judiciar. În condițiile preaderării s-au făcut eforturi legislative în direcția compatibilizării legislației cu caracter procesual penal și de organizare judiciară din țara noastră cu normele europene. În acest sens se înscriu: modificările aduse codului de procedură penală prin Legea nr. 281/2003 și Legea 356/2006, adoptarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, a Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și a Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii. Cu referire la activitatea organelor judiciare penale menționăm: adoptarea Legii nr. 508/2004 privind înființarea, organizarea și funcționarea în cadrul Ministerului Public a Direcției de Investigare a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, a Legii nr. 364/2004 privind organizarea și funcționarea poliției judiciare, a Legii nr. 682/2002 privind protecția martorilor, a Legii nr. 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea protecției victimelor infrațiunilor, a Legii nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, a Legii nr. 275/2006 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal și respectiv Ordonanța Guvernului nr. 92/2000 privind organizarea și funcționarea serviciilor de probațiune sub autoritatea Ministerului Justiției.

Cea mai importantă concretizare a întăririi rolului și locului judecătorului independent constă în trecerea aptitudinii de a lua măsurile preventive - inclusiv arestarea învinutului și arestarea inculpatului – în competența judecătorilor. În acest mod s-a înlăturat posibilitatea luării măsurilor preventive de către membrii Ministerului Public, care deși fac parte din autoritatea judecătorească sunt exponenți ai autorității executive, fiind sub autoritatea ministrului justiției.

Evident, după aderarea României la U.E., fapt concretizat la data de 01.01.2007, în fața autorităților etatice române se ridică noi probleme cu caracter legislativ-normativ și executiv-aplicativ.

România, alături de marea familie europeană, trebuie să acorde un rol capital înfăptuirii efective a **principiului independenței judecătorilor** deoarece acest principiu **reprezintă un corolar al principiului Statului de Drept.**

Cu referire la principiul juridic-constituțional al independenței judecătorilor, autori celebri au realizat valoroase și extinse cercetări. Studiul nostru concretizat în prezenta teză de doctorat oferă posibile răspunsuri la această problemă, care este de un deosebit interes teoretic și practic.